

Planbeskrivning Detaljplan för Årstafältet park, Årsta 1:1 mm i stadsdelarna Östberga och Enskedefältet, S- Dp 2011-03366

Flygbild från sydost över den nya parken på Årstafältet. Parken ligger mellan stadsdelarna Årsta, Östberga och Enskedefältet.

Sammanfattning

Planens bakgrund, syfte och huvuddrag

Denna detaljplan ingår i planeringen av stadsutvecklingsområdet Årstafältet. På Årstafältet planeras ca 4000 nya bostäder och en stadspark i ett centralt och attraktivt läge. Visionen för den nya stadsdelen är *en plats för möten*. Planen syftar till att förändra den befintliga parken på Årstafältet, så att den kan utformas i samklang med den planerade nya bebyggelsen. Förslaget ligger helt i linje med *Promenadstaden - översiktsplan för Stockholm*, där Årstafältet är nod i det växande Stockholm, med en hållbar stadsdel och en park i världsklass. Projektet överensstämmer med stadens övergripande mål för stadsplaneringen, *Vision 2030* och *Söderortsvisionen*.

När innerstaden nu växer söderut kommer parkens betydelse att öka. För att parken ska bli en central mötesplats i Söderort behöver den utvecklas och få ett mer attraktivt och tillgängligt innehåll än idag. Parken blir hjärtat i den nya stadsdelen, och utformas både som lokal samlingsplats och målpunkt för besökare från andra delar av staden. Parken får tydliga stråk och entréer, generösa och tillgängliga vistelsezoner, och skogsbeklädd kullar ger skydd mot omgivande bullerkällor. Parken avgränsas mot den nya bebyggelsen av aktivitetsbryggan och parkbryggan, med varierade ytor för lek, spontanidrott, umgänge och promenader. Dagvattendammen och Valla å utvidgas och blir ett viktigt inslag i parken, vilket ger stora rekreativa värden för parkens besökare, samtidigt som det gynnar djur- och växtliv. Kolonilottsområdet och det nya kulturrummet längs Huddingevägen bidrar till att göra parkens södra delar till en målpunkt i parken.

Planförslaget omfattar parken, nya gångfartsgator längs parkens norra och västra del, en gång- och cykelbro över Huddingevägen samt ombyggnad av Östbergavägen till en trädkantad stadsgata. Planförslaget redovisar också byggrätt för, och placering av parkbyggnader och kolonistugor i parkens södra delar.

Miljöbedömning

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL eller MB att en miljöbedömning behöver göras.

Tidplan

Planprocess	
Plansamråd	3:e kvartalet 2012
Ställningstagande SBN	4:e kvartalet 2012
Granskning	2:a kvartalet 2013
Godkännande/antagande i SBN	3:e kvartalet 2013

Innehåll

Sammanfattning	2
Planens bakgrund, syfte och huvuddrag	2
Miljöbedömning.....	2
Tidplan.....	2
Inledning	4
Planhandlingar.....	4
Planens syfte.....	4
Plandata.....	4
Bakgrund och tidigare ställningstaganden	5
Förutsättningar.....	6
Natur	6
Geotekniska och hydrologiska förhållanden	6
Kulturmiljö	7
Gator och trafik.....	8
Planförslag.....	9
Från landskapspark till aktivitetspark.....	9
Parkens olika delar	10
Gator och trafik.....	14
Konsekvenser	16
Behovsbedömning	16
Rekreation.....	16
Ljudmiljö	16
Luftkvalitet.....	17
Barnkonsekvenser	17
Kulturmiljö	18
Naturmiljö	19
Miljökvalitetsnormer för vatten	19
Tidplan.....	20
Genomförande.....	20
Genomförande i etapper	20
Organisatoriska frågor	20
Fastighetsrättsliga frågor	21
Ekonomiska frågor	21
Genomförandetid	22

Inledning

Planhandlingar

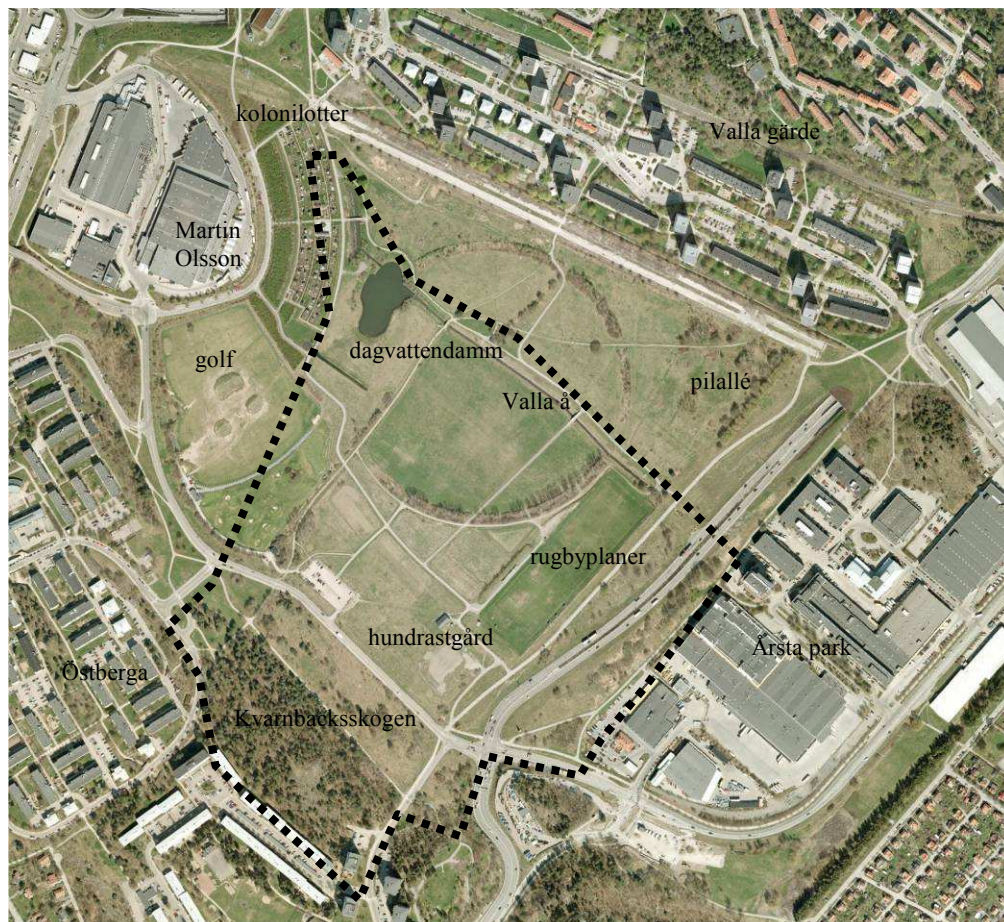
Planförslaget består av plankarta med bestämmelser. Till planen hör denna planbeskrivning.

Planens syfte

Planen syftar till att förändra den befintliga parken, så att den kan utformas i samklang med den nya bebyggelsen. Planförslaget omfattar parken, nya gångfartsgator längs parkens norra och västra del, en gång- och cykelbro över Huddingevägen samt ombyggnad av Östbergavägen till en trädkantad stadsgata. Planförslaget redovisar också byggrätt för, och placering av parkbyggnader och kolonistugor i parkens södra delar.

Plandata

Årstafältet är Söderorts största fält (ca 50 ha) och ligger mellan stadsdelarna Årsta, Östberga och Enskedefältet. Fältet är idag en landskapspark och används för rekreation, odling och idrott. Det aktuella planområdet omfattar delar av fältet (ca 30 ha) samt delar av sluttningen från Östberga. Marken ägs av Stockholms stad.

Planområdets ungefärliga avgränsning är markerad med en streckad linje. På flygbilden syns hela den befintliga parken på Årstafältet.

Bakgrund och tidigare ställningstaganden

Bakgrund

Denna detaljplan ingår i planeringen av stadsutvecklingsområdet Årstafältet. På Årstafältet planeras ca 4000 nya bostäder och en stadspark i ett centralt och attraktivt läge. Visionen för den nya stadsdelen är *en plats för möten*. Parken kommer att utformas för att både bli en lokal samlingsplats och en målpunkt för besökare från andra delar av staden. Med utgångspunkt i programmet för Årstafältet, kommer parken att ingå i den första etappen i förverkligandet av den nya stadsdelen.

Förslaget ligger helt i linje med *Promenadstaden - översiktsplan för Stockholm*, där Årstafältet är nod i det växande Stockholm, med en hållbar stadsdel och en park i världsklass. Projektet överensstämmer med stadens övergripande mål för stadsplaneringen, *Vision 2030* och *Söderortsvisionen*.

Tidigare ställningstaganden

2011: Startpromemoria	En startpromemoria för planläggning av en ny park på Årstafältet godkändes av Stadsbyggnadsnämnden 2011-05-12.
2010: Program för detaljplan	I "Årstafältet, program för detaljplan", (dnr 2007-08046-53), redovisas ambitionerna för den nya stadsdelen och parken på Årstafältet. En redovisning av programsamråd godkändes av Stadsbyggnadsnämnden 2010-06-23.
2007: Startpromemoria	En startpromemoria för att utreda en ny stadsdel och park på Årstafältet godkändes av Stadsbyggnads- och Exploateringsnämnden 2007-08-23.
2001: Gällande detaljplan	Planen ersätter delar av Dp 93045 från år 2001 som anger området som en landskapspark. Detaljplanens genomförandetid upphör 2016-04-26.

Förutsättningar

Natur

Mark och vegetation

Årstafältet ligger i en dalgång som sträcker sig i öst-västlig riktning och är en del av ett storskaligt sprickdalslandskap. Planområdet består huvudsakligen av öppna marker, mest i form av artfattiga gräsplaner. Spritt på fältet finns mindre trädgrupper, delar av en cirkelformad trädplantering och inslag av busk- och brynmiljöer. I planområdets norra del finns en dagvattenanläggning med damm, dike och översilningsytor som färdigställdes 2001.

Rekreation och friluftsliv

Inom planområdet finns delar som är iordningsställda för olika typer av aktiviteter: två rugbyplaner, en golfbana, en hundrastgård samt klippta gräsytor för lek och bollspel. På grund av sin öppenhet präglas planområdet starkt av närheten till de stora trafiklederna Södra länken, Huddingevägen och Östbergavägen. Bullret har en starkt negativ inverkan på områdets rekreativvärde. Trots närheten till intilliggande bostadsområden saknas idag tydliga entréer och stråk till Valla gårde, Enskedefältet och Östberga.

Geotekniska och hydrologiska förhållanden

Markförhållanden

Större delen av planområdet är plant, och ligger i en lågpunkt i terrängen, med marknivåer mellan ca +16 och +14 (RH 00). Jorden utgörs mestadels av lera med varierande mäktighet från någon meter till ca 20 m. Den geotekniska utredning som gjorts pekar på att gator och andra hårdgjorda ytor samt bullervallen och andra uppschaktade ytor i parken behöver grundförstärkas.

Valla å idag.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Planområdet är beläget inom avrinningsområdet för ytvattenförekomen Mälaren-Stockholm, delen som utgörs av Årstaviken med delavrinning mot Mälaren - Årstaviken. Utflödet går genom Hammarbysslussen till Hammarby Sjö. Mälaren-Stockholm har som helhet god ekologisk status men uppnår ej god kemisk ytvattenstatus (enligt VISS maj 2012). Delar av vattenförekomen, däribland Årstaviken, har dock sämre vattenkvalitet och har sannolikt inte en god ekologisk status. Miljökvalitetsnormer som ska uppnås för vattenförekomen är god ekologisk status 2015 och god kemisk status 2015 med tidsfrist till 2021 (enligt 19FS 2009:36).

Dagvatten

På Årstafältet finns Valla å, som idag är ett dagvattendike, och tillhörande dagvattendamm. I anslutning till dammen ligger en anläggning för rening av dagvatten, som består av fördelningsdiken, översilningsyta, dagvattendamm samt en bevuxen markbädd. Efter dammen når vattnet så småningom Årstaviken, via i första hand Årsta bäckravin och vid större flöden via bergtunnel.

Kulturmiljö

På Årstafältet går spår av det ålderdomliga kulturlandskapet fortfarande att avläsa. Fragmentariska lämningar efter bosättningar och skålgropsstenar talar för att människor slog sig ned i området redan under bronsåldern (1500-500 f Kr) och använde Årstafältet som betesmark för sina djur. De bevarade lämningarna kring Årstafältet utgörs av Bägersta, Östberga och Ersta bytomter, och förhistoriska gravfält som tillhört Valla och Östberga finns fortfarande kvar. Övriga bevarade lämningar utgörs av skålgropsstenar och två stensättningar i södra kanten av Årstafältet samt Göta landsväg. Det sammanhängande området med förhistoriska gårdar och gravfält som grupperar sig längs Göta landsväg, är som helhet ett värdefullt fornlämningsområde.

Stadskartan med fornlämningsområden (rött) och kulturhistoriska lämningar (blått) vid Årstafältet.

Gator och trafik

Gång- och cykeltrafik

Planområdet korsas av flera regionala och lokala stråk, som dock på ett bristfälligt sätt kopplar samman parken med de omgivande stadsdelarna. Planområdets östra del korsas av ett regionalt cykelpendlingstråk, som fortsätter vidare norrut mot Gullmarsplan. Tydliga entréer från Valla gårde och Östberga saknas, och det finns ett stort behov av en bättre sammankoppling mellan det lokala och regionala cykelnätet.

Kollektivtrafik

Norra delen av planområdet ligger i ett relativt bra kollektivtrafikläge tack vare närheten till tvärbanans hållplatser Valla gårde och Årstafältet, pendeltåg i Årstaberg och buss på Sandfjärdsgatan. Södra delen av Årstafältet saknar idag god kollektivtrafik.

Biltrafik och farligt gods

Planområdet angränsar till trafikleder med höga trafikflöden i öster och söder, Huddingevägen och Östbergavägen. Huddingevägen är anslutningsväg till Södra länken och tidvis mycket trafikerad (30.000 bilar/dygn). Även Östbergavägen som är enda anslutningen till Östberga är periodvis hårt trafikerad (10.000 bilar/dygn). Huddingevägen är transportväg för farligt gods. Östbergavägen ingår i stadens primära utryckningsnät och är den enda anslutningen till Östberga.

Planområdet angörs idag med bil enbart från Östbergavägen till en parkeringsplats i fältets södra del, med runt hundra parkeringsplatser.

Nyuppförd stenvalvsbro längs Göta landsväg.

Planförslag

Från landskapspark till aktivitetspark

När innerstaden nu växer söderut kommer den befintliga parkens betydelse att öka. Årstafältets park har en strategisk betydelse för att väva samman de omkringliggande områdena med varandra och skapa en sammanhängande och levande stadsbygd. För att parken ska bli en central mötesplats i Söderort behöver den utvecklas och få ett mer attraktivt och tillgängligt innehåll än idag. Parken blir hjärtat i den nya stadsdelen, med tydliga stråk och entréer, generösa och tillgängliga vistelseytor, och skogsbeklädda kullar ger skydd mot omgivande bullerkällor.

Parkens centrala del består av ett stort och öppet fält, med närhet till Valla å och en dagvattendamm. Nära bebyggelsen utformas ytor för spontanidrott, lek och umgänge. Gräns för detaljplanen markerad med röd linje. Illustrationsplan, White arkitekter.

Parkens olika delar

Publika stråk och platser närmast bebyggelsen

Fältet avgränsas mot bebyggelsen av aktivitetsbryggan och parkbryggan, som innehåller varierade vistelseytor och gångstråk med utblick över parken. Aktivitetsbryggan i väster innehåller ytor för lek och spontanidrott, och har förutsättningar att bli en central mötesplats för både gamla och unga. Här ges möjligheter för bland annat skate och inlines, klättring, boule, fotboll och lek. Parkbryggan i norr blir ett viktigt promenadstråk som knyter ihop Årstafältet med Enskedefältet via en ny gångbro över Huddingevägen. Längs parkbryggan finns lekplatser, blomsterplanteringar och bänkar i soligt sydvästläge i anslutning till Valla å. Bryggorna fortsätter längs hela parken och möts i en grönskande stadsdelspark. Parken lutar svagt mot fältet i söder, där det avslutas med ett vattenspel för lek.

Det öppna fältet och arkipelagen

Det stora öppna fältet förblir fritt och öppet – här finns utrymme för spontan lek och idrott, picknick och solbad men även för tillfälliga evenemang som festivaler, teater och cirkus. De öppna gräsmarkerna, med inslag av friskäng och våtmark förstärker upplevelsen av dalgångens forna odlingskaraktär och ger förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. Södra delarna av parken utvecklas till en arkipelag – ett halvöppet landskap med öar av träd och buskar med det svenska målarlandskapet som förebild. Arkipelagen av åkerholmar skapar rumslighet och lä på fältet, och utvecklade bryn av blommande träd och buskar som exempelvis vildapel, hagtorn, rönn och slån gynnar djurlivet. Befintlig vegetation sparas i så stor utsträckning som möjligt, t ex torrbacken och buskmiljöerna i anslutning till Göta landsväg, liksom uppvuxna träd som ingår i de nya åkerholmarna eller skogspartierna

I stadsdelsparken finns öppna ytor, lekplatser och vattenspel. Illustration White arkitekter.

Skogsbeklädda kullar

Mot Huddingevägen skapas ett omväxlande lövskogsområde med ett tydligt samband med Kvarnbacksskogen. De skogsbeklädda kullarna bidrar till att avskärma parken från Huddingevägen, och att skapa ett mer omslutet parkrum.

Vid Östbergavägen glesas skogen upp och får hagmarkskaraktär, med öppna ängsytor och solitära blommande träd. Längs Huddingevägen bidrar bullerskärmar och bullervallar till att skapa en bullerskyddad parkmiljö. En låg mur mot Östbergavägen dämpar buller och skapar en tydlig gräns mellan parken och gatan.

Göta landsväg

Göta landsväg är en unik vägrestr av Stockholms historiska entré söderifrån och kommer att lyftas fram som ett centralt motiv i parken. Landsvägen behåller sin karaktär av ålderdomlig landsväg upphöjd på bank i det öppna landskapet. Göta landsväg och aktivitetsbryggan sammanflätas med vegetation, träspänger, och informella stigar på ett sätt som anknyter till det historiska odlingslandskapets tegar. Den biologiska mångfalden och den kulturhistoriskt värdefulla miljön stärks genom att vegetationen på platsen bevaras, grupper av träd och buskar etableras längs Göta landsväg och miljöer med vägkantsflora skapas.

Intressanta och tillgängliga vattenmiljöer

Vattnet får större betydelse i parken än idag. Dagvattendammen blir större och Valla å omgestaltas från att vara ett rakt dagvattendike till att få en mer slingrande sträckning och flackare slänter. Ån sträcker sig utmed parkbryggan, där sittgradänger, grässlänter och träbryggor bidrar till att göra årummet mer intressant och tillgängligt. Vattenmiljöer och planteringar utformas som en del i en hållbar dagvattenhantering, och med hänsyn till olika djurgruppers krav på livsmiljöer. Längs dammens sydsida anläggs en friskäng med våtmarksväxter och mindre buskage för att skapa goda förutsättningar för fåglar och insekter samt för att möjliggöra fluktuationer i vattennivån. Årstafältets våtmarker blir med hjälp av bryggor, informationstavlor och utsiktstorn en sevärdhet i parken. Nya broar över Valla å skapar fler kopplingar mellan bebyggelsen i norr och parken.

Längs parkbryggan och Valla finns lekplatser och sittplatser. Illustration White arkitekter.

Kolonilottsområdet

Kolonilottsområdet flyttas till parkens sydöstra delar, med plats för samtliga lotter från det nuvarande kolonilottsområdet på Årstafältet. Kolonilotterna behåller sin nuvarande odlingslottstorlek och samma antal stuglotter, men kan innehålla något fler odlingslotter än det befintliga kolonilottsområdet.

Kolonilottsområdet får en tydligare rumslighet genom nya trädrader, häckar och traddungar. Området planeras för stor tillgänglighet för parkens övriga besökare, genom att det är kopplat till parkens viktiga stråk, och allmänhetens passage genom området säkerställs.

Det är av stor betydelse att kolonistugorna och andra byggnader på kolonilottsområdet håller en hög arkitektonisk klass, för att bli ett attraktivt inslag i parken som helhet. Ett förslag till ny kolonistuga, med tillval i form av veranda, spaljeer och regnskydd (4 kvm) kommer att tas fram av Stockholms stad. Kolonistugan kan varieras i storlek (4 eller 8 kvm) beroende på den enskilde odlarens behov. Stugorna placeras i en zon i bakkant av kolonilotten, och bildar tillsammans med spaljeerna en visuell avskärmning mellan lotterna. Det kommer att finnas utrymme att sätta sin personliga prägel genom färgsättning och tillval, vilket även skapar en intressant variation inom området.

Kolonilottsområdet placeras i soligt och bullerskyddat läge längs den skogsbeklädda vallen mot Huddingevägen, i direkt anslutning till det regionala cykelstråket och kulturrummet i parkens södra del. Kolonilottsområdets föreningslokal placeras i direkt anslutning till kulturrummet, vilket ger möjlighet till samutnyttjande av lokaler och utåtriktad verksamhet som försäljning av grönsaker och café.

Stugorna placeras i en zon i bakkant av kolonilotten, och bildar tillsammans med spaljeerna en visuell avskärmning mellan lotterna.

Kulturrum

I parkens södra del planeras ett kulturrum som består av fyra till fem fristående byggnader placerade i en gårdsformation. Byggnaderna ska utformas med inspiration från jordbrukets traditionella bruksarkitektur i proportioner, materialval och färgsättning, men med ett samtida arkitektoniskt uttryck. Byggnadernas innehåll och utformning är centralt för parkens södra delar, och kan utformas i samverkan med privata aktörer. Det ska vara flexibelt och robust planerat, för att ge möjlighet för olika aktörer inom exempelvis kafé, grönsaksförsäljning, kulturverksamhet, djurhållning, växthus eller barnpedagogik. Väster om kulturrummet finns möjlighet att ytterligare utveckla barnpedagogisk verksamhet med bygglek, grillplatser, fruktodlingar och ytor för smådjur.

Området planeras för stor tillgänglighet för parkens övriga besökare, och allmänhetens passage genom området säkerställs. Verksamheten ska kunna växa fram och ändras varför viss flexibilitet medges i detaljplanens bestämmelser.

Gestaltningsprogram

Detaljplanen reglerar inte parkens utformning i detalj. Föreslagen utformning framgår av illustrationsplanen. Utformning av parkbyggnader, kolonistugor och parken kommer att regleras i ett gestaltningsprogram som tas fram i det fortsatta planarbetet.

Illustrationsplan till programsamråd, 2010

Illustrationsplan till plansamråd, 2012

Förändringar från planprogram

Ett planprogram togs fram 2010. Detta planförslag följer planprogrammets övergripande disposition av parken, med en stadsdelspark i norr, och parkstråk för lek och idrott närmast bebyggelsen (aktivitetsbryggan och parkbryggan). Det som har tillkommit sedan planprogrammets godkännande är bland annat följande punkter:

- Kolonilottsområdet flyttas till parkens sydöstra del, istället för att delas upp i flera mindre områden.
- Parkbyggnaderna (kulturrum) placeras i bullerskyddat läge i anslutning till kolonilottsområdet.

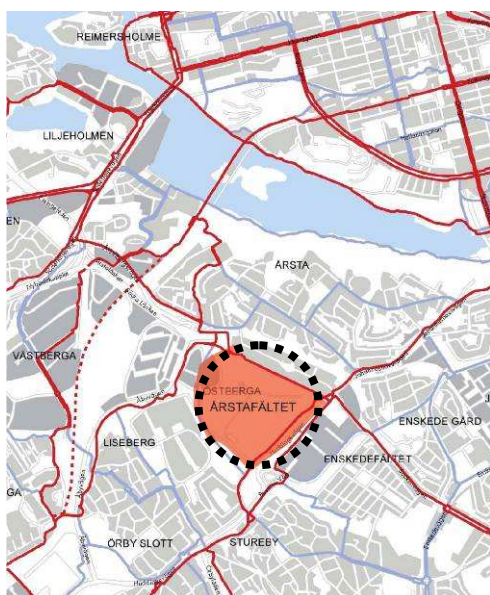

- Gång- och cykelvägarna genom parken är tydligt kopplade till de lokala och regionala cykelstråken.
- Lokalgatorna norr och väster om parken utformas som gångfartsgator, med trafik på fotgängares villkor.
- Träddungar, skogspartier och bulleravskärmningar mot Huddingevägen och Östbergavägen bidrar effektivt till att få ner bullernivåer och minska den visuella påverkan från trafiken.

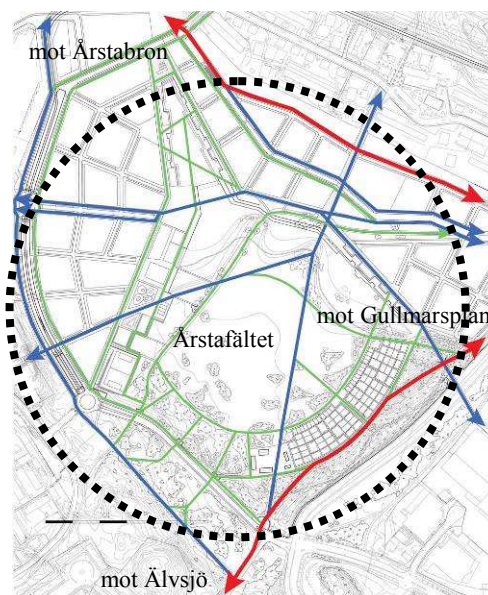
Gator och trafik

Gång- och cykeltrafik

I den nya stadsdelen prioriteras cyklister och fotgängare. Parken kommer ge upphov till fler besökare än idag, vilka i första hand förväntas gå, cykla, eller åka kollektivt till parken. Framkomligheten förbättras i parken genom att lokala cykelstråk kopplas samman med pendlingsstråken mot Gullmarsplan, Årstabron och Älvsjö. Nya tvärförbindelser för fotgängare och cyklister skapar tydliga entréer till parken från Östberga, Enskedefältet, tvärbans stationer vid Valla torg och Årstafältet och den nya bebyggelsen.

Befintligt pendlingsstråk för cyklister (rött) och huvudstråk (blått) runt Årstafältet

Föreslagna pendlingsstråk för cyklister (rött), huvudstråk (blått) och lokalstråk (grönt) på Årstafältet.

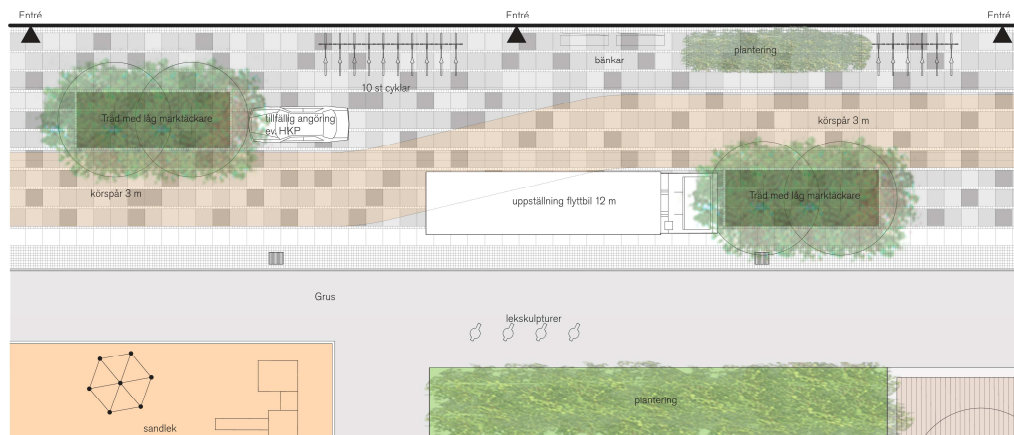
De nya stråken genom parken har betydelse dels som regionala stråk, med målpunkter långt utanför parken, och som lokala stråk med kopplingar till närliggande bostads- och grönområden. Nya huvudstråk kopplar samman den östra och västra delen av bebyggelsen på Årstafältet och skapar gena förbindelser till Östberga. Huvudstråket längs parkbryggan fortsätter över Huddingevägen på en ny gång- och cykelbro, vilket skapar en starkare koppling till Enskedefältet.

Kollektivtrafik

Staden planerar för en framtida dragning av tvärbanan mot Östberga med en hållplats ett kvarter från parkens sydvästra entré. Detta kommer innebära en radikalt förbättrad tillgänglighet till parkens södra delar och Östberga.

Biltrafik

Planområdet angörs idag med bil enbart från Östbergavägen. Östbergavägen planeras att omvandlas till en stadsgata, med trädplanteringar, parkeringsplatser och upphöjda övergångsställen samt cykelbana på den norra sidan. Längs parkens norra och västra sida föreslås så kallade gångfartsgator, med trafik på de gåendes villkor. Gångfartsgatornas gestaltning syftar till att skapa en upplevelse av ett sammanhängande stråk för fotgängare och cyklister, genom enhetligt markmaterial, inslag av pollare, planteringsytor och träd. Angöring till kulturrummet och kolonilottsområdet sker via en infart från Östbergavägen till en entréyta vid kulturrummet, med möjlighet till vändplan och handikappparkering.

Gångfartsgator längs aktivitets- och parkbryggan, illustration White arkitekter.

Tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning

För att parken ska bli tillgänglig för så många människor som möjligt är det av stor betydelse att lutningar på gångbroar och gångvägar är flacka. Parken som helhet är i stort sett plan, vilket ger goda förutsättningar för tillgängligheten för parkbesökarna. Östbergavägen ligger dock delvis på en högre nivå än parken, vilket påverkar tillgängligheten till parkens sydvästra hörn. Göta landsvägs södra entré är inte tillgänglig från Östbergavägen, men alternativa entréer från aktivitetsbryggan och Östbergavägen säkerställer framkomligheten till parkens södra delar. I parkens norra delar ligger dammen och Valla å på en lägre nivå än omgivningen, vilket skapar ett behov av tillgängliga ramper, broar och gångvägar för att ge alla besökare möjlighet att komma nära vattnet.

Tydliga och direkta stråk mellan bebyggelsen, parken och viktiga målpunkter skapar orienterbarhet och överblickbarhet. Orienterbarheten underlättas också av att parkens centrala delar hålls öppna, tydlig skyltning och att viktiga gator fortsätter som gångvägar genom parken.

Konsekvenser

Behovsbedömning

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL(2010) 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§ att en miljöbedömning behöver göras.

Planförslaget överensstämmer med gällande översiktplan. Planförslaget bedöms inte strida mot några andra kommunala eller nationella riktlinjer, lagar eller förordningar. Planförslaget berör inte område av nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus. Den planerade verksamheten bedöms inte medföra väsentlig påverkan på miljö, kulturarv eller människors hälsa.

De miljöfrågor som har betydelse för projektet har studerats under planarbetet och redovisas i planbeskrivningen.

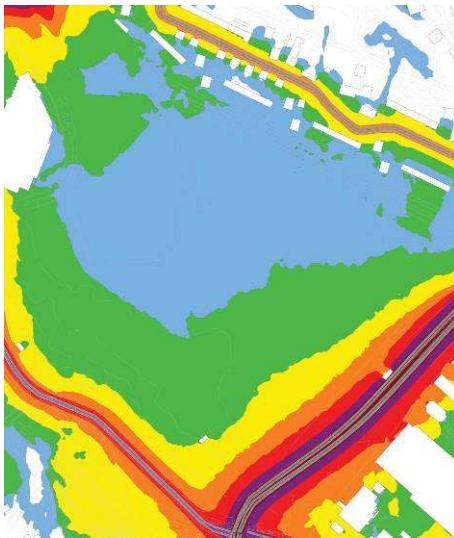
Rekreation

Med den nya utformningen av parken kommer besökaren att erbjudas ett bredare och mer tillgängligt utbud av rekreationsytor än idag. Parken kommer även fortsättningsvis innehålla stora ytor för idrott men med inriktning mot spontanidrott. Plats för idrottsaktiviteter som kräver stora, öppna ytor finns kvar i parkens centrala delar. Den nya aktivitetsbryggan erbjuder generösa ytor för olika typer av spontanidrott och längs parkbryggan placeras lekplatser nära förskolor och bostäder.

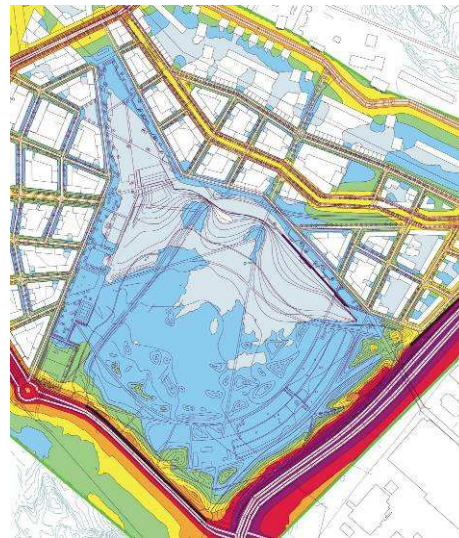
De befintliga rugbyplanerna och golfbanan på Årstafältet tas bort. Rugbyplanerna planeras att på sikt flyttas till Gubbängsfältet. I parkens södra delar erbjuder det nya kulturrummet ett brett utbud av verksamheter, med möjlighet till exempelvis växthus, djurhållning och caféverksamhet. Kolonilottsområdet flyttas till ett soligt och ett bullerskyddat läge i anknäytning till kulturrummet, längs ett av parkens södra huvudstråk. Den nya placeringen har stora värden för både kolonister och parkens besökare. Nya gator, gångvägar och förbättrade entréer medför att tillgängligheten till parken ökar.

Ljudmiljö

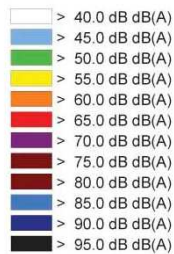
Idag är Årstafältet mycket bullerstört. Den bullerutredning som tagits fram visar att Årstafältet i hög grad påverkas av vägtrafikbuller från omgivande genomfartsvägar och inte uppnår riktvärden för parker. I en korridor om ca 150 m kring Huddingevägen och 65 m kring Östbergavägen överskrids riktvärdet 55 dBA på markplan. Ljudnivån i kolonilottsområdet är i stora delar över 50 dBA. För rekreativmiljöer eftersträvas värden på 45 dBA.

Vägfikbuller idag,
dygnsekvivalent nivå, WSP Akustik

Vägfikbuller efter utbyggnad,
dygnsekvivalent nivå, WSP Akustik

Bilderna visar vilken tydlig minskning av bullret det nya förslaget innebär.

De åtgärder som planeras i parken medför en väsentlig sänkning av bullernivån. Bullerutredningen visar att planerade bullervallar, skärmar och terränganpassningar medför att parken som helhet når nivåer under 50 dBA och i delar även under 45 dBA. I praktiken är det svårt att nå ner till nivåer under 45 dBA på grund av den allmänna bakgrundsnyvån i ett storstadsområde som detta. Ljudnyvån i det område som planeras för kolonilotter beräknas få ljudnyvåer under 50 dBA.

Aktivitetsbryggan riskerar att få förhöjda ljudnyvåer på grund av att många aktivitetsytor för barn- och ungdomar planeras här. I det fortsatta arbetet kommer åtgärder som minskar risken för störningar av intilliggande bostäder utredas, som bullerdämpande material, vegetation och detaljutformning av ytorna.

Luftkvalitet

I anslutning till de större vägfikavsnitten och dess tunnelmynningar överskrider miljökvalitetsnormer för luft (kvävedioxid, partiklar PM 10), vilket dock inte påverkar parken. Den nya träd- och buskvegetationen i parken kan lokalt ha en positiv effekt på luftkvaliteten eftersom den ökade mängden grön biomassa kan bidra till att fånga in luftpartiklar.

Barnkonsekvenser

Parken omvandlas från dagens extensivt skötta landskapspark till en aktivitetspark med många olika ytor för lek och spontanidrott. Parkens innehåll är till stor del inriktat på aktiviteter och lekytor som blir givna målpunkter för barn, ungdomar och familjer. Gång- och cykelvägar samt en ny bro över

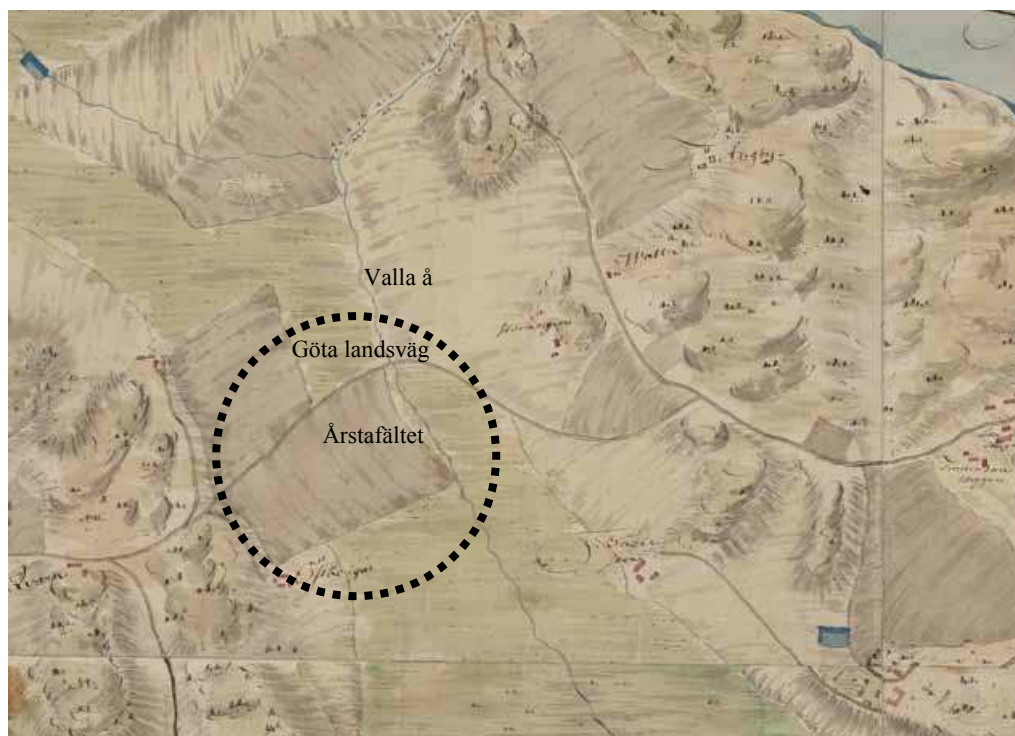

Huddingevägen kopplar samman parken med omgivande stadsdelar och förbättrar möjligheten för barn att säkert nå parken.

Den barnkonsekvensanalys som tagits fram pekar på vikten av att minska barriäreffekten av omgivande vägar och att skapa trygga barnstråk med säkra korsningar i anslutning till parkens huvudentréer. Norr och väster om parken förslås gångfartsgator med blandtrafik på fotgängare och cyklisters villkor. Det är viktigt att skapa en sådan gatumiljö som uppmärksammar bilister på att det inom området finns oskyddade trafikanter. Det faktum att vattnet får en mer framträdande roll i den nya parken, kan möjligen vara en osäkerhetsfaktor ur barnperspektiv. Utformningen av Valla å och dagvattendammen behöver därför studeras ur ett barnperspektiv i det fortsatta arbetet.

Kulturmiljö

Göta landsvägs historiska karaktär kommer att lyftas fram i parken. Landsvägen kommer även fortsättningsvis att vara ett viktigt promenadstråk, och dess koppling till övriga parken och det omgivande landskapet kommer att stärkas och utvecklas. Över fältet kopplas landsvägen samman med aktivitetsbryggan med vegetation som anknyter till jordbrukslandskapets odlingstegar. Genom att etablera grupper av träd och buskar längs Göta landsväg, och skapa miljöer med väggkantsflora stärks både den biologiska mångfalden och den kulturhistoriskt värdefulla miljön. Skötselprogram för Göta landsväg och övriga historiska lämningar kommer att tas fram i det fortsatta arbetet.

Årstafältet på en karta från 1796.

Naturmiljö

En naturvärdesinventering och analys har utförts av förutsättningarna för att behålla och utveckla naturvärdena i samband med en förändring av parken. Den visar att Årstafältets största värde utgörs av de stora sammanhängande områdena med öppna och halvöppna marker. Med den karaktären, som påminner om ett odlingslandskap, har Årstafältet en ekologisk funktion för växt- och djurarter.

Ianspråktagande av en del av fältets öppna och extensivt skötta marker liksom ett ökat besöksstryck kan leda till att funktionen för öppenmarksfåglar påverkas. Genom att utforma fältet så att 12-15 hektar sammanhängande yta har god funktion för rastande fåglar kan fältets funktion behållas. Det är av stor betydelse att områden med naturvårdsinriktad skötsel inte splittras upp eller blir för små för att funktionen som rastlokal ska behållas. Fågelarter som trivs i en mer variationsrik miljö, med träd och buskage, kommer genom nyplantering av bryn- och buskmiljöer längs Valla å och i parkens sydliga delar, med stor sannolikhet att gynnas av förändringen.

Den värdefulla torrbacken och buskmiljöerna i anslutning till Göta landsväg sparas, vilket är mycket positivt för området som helhet. Dammen och Valla å tillför värden för fåglar och i viss mån för insekter och kärlväxter. Den föreslagna omvandlingen av Valla å och dagvattendammen, med ett mer slingrande lopp, tillför vattenyta och ger flackare slänter och fuktstråk, vilket ger potential för en större mångfald av växter och djur. Störningskänsliga fågelarter kommer dock sannolikt inte att utnyttja dammen till födosök och rastning i samma utsträckning som idag. I parken planteras blommande och bärande träd och buskar som kan utgöra födokälla för fåglar, insekter och smådjur. Hagtornstråden i dungen norr om Valla å kommer att flyttas om det visar sig att dessa inte kan stå kvar vid utvidgningen av Valla å. I möjligaste mån bevaras de värdefulla biotoperna i sin helhet. Genom ändrad skötsel, insådd av nektar- och frörika växter, och medveten placering av träd och buskar finns förutsättningar att stärka naturvärdena i planområdet som helhet. Detta ligger till grund för den fortsatta planeringen av området, och regleras i en skötselplan.

De prioriterade ekologiska nätverken i Stockholms stad är nätverk för eklevande arter, nätverk för paddor och nätverk för barrskogsarter. Enligt naturmiljöutredningen har utredningsområdet inte någon större betydelse som ekologiskt spridningssamband för dessa habitatnätverk. På lokal nivå skapar omvandlingen av Valla å och dagvattendammen förutsättningar för fler livsmiljöer för växter och djur även groddjur. Den ökade vattenytan i parken tillsammans med fler träd och buskmiljöer ger även fördelar vid ett förändrat klimat. Sammantaget med åtgärder i den framtida byggda miljön skapas förutsättningar att lokalt mildra konsekvenserna av ett varmare klimat.

Miljökvalitetsnormer för vatten

På Årstafältet ligger Valla å och tillhörande dagvattendamm, från vilken vattnet leds vidare till Årstaviken. Då stora områden runt parken hårdgörs utformas dammen och Valla å för att klara den ökade avrinningen. Dagvatten från gator och torg avleds i möjligaste mån i ytligt läge till dagvattendammen som dimensioneras för att även klara intensiva regn.

Systemets reningseffekt bedöms efter ombyggnad bli lika bra som i dagsläget. Det ger även goda förutsättningar att klara den ökade avrinningen som ny bebyggelse och ett förändrat klimat med ökade nederbörds mängder medför. Sammantaget med åtgärder i den framtida byggda miljön, Valla å samt i anslutning till dammen, ges goda förutsättningar för en hållbar dagvattenhantering. Kontoret gör därför bedömningen att ingen förändrad tillförsel av näringsämnen eller förorenade ämnen kommer att ske och därmed påverkas inte möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Tidplan

Planprocess

Plansamråd	3:e kvartalet 2012
Ställningstagande SBN	4:e kvartalet 2012
Granskning	2:a kvartalet 2013
Godkännande/antagande i SBN	3:e kvartalet 2013

Kommande detaljplaner för ny bebyggelse - etapp 2

Start-PM SBN	1:a kvartalet 2013
Utbyggnadstakt	300-400 lgh/år

Genomförande

Genomförande i etapper

Utbyggnaden av stadsutvecklingsområdet Årstafältet kommer att ske i flera etapper, och området planeras att vara helt färdigställt år 2030. Parken är central för områdets identitet och attraktivitet. Omdaning av parken är ett arbete som kommer att pågå under många år och det är viktigt att arbetet påbörjas tidigt. Under utbyggnadstiden kommer provisoriska aktivitetszoner och lektyr att iordningställas i takt med att stadsdelen växer fram i avvaktan på att de kan få sina slutliga lägen i parkens aktivitetsbrygga.

Organisatoriska frågor

Ansvarsfördelning

- Stadsbyggnadskontoret upprättar detaljplan och svarar för myndighetsutövning vid bygglov.
- Lantmäterimyndigheten ansvarar för erforderliga fastighetsbildnings- och fastighetsregleringsåtgärder.
- Exploateringskontoret ansvarar för utbyggnaden av parken. Hit hör alla anläggningsarbeten som krävs, såsom flytt av ledningar, grundförstärkningsåtgärder, plantering och anläggande av aktivitets- och vistelseyr.
- Trafikkontoret ansvarar för drift och underhåll av alla gator samt även för Årstafältets park.
- Stockholms stadsmuseum medverkar i skötsel anvisningar för fornlämningar.

Huvudmannaskap

- Huvudman för allmänna gator, park och natur är staden genom dess trafik- och renhållningsnämnd.

Fastighetsrättsliga frågor

Stockholm stad äger all mark inom planområdet. I parkens södra del finns Årsta Golf som har ett arrende för sin verksamhet. Golfverksamheten kommer att flyttas från fältet när planförslaget ska genomföras och arrendeavtalet kommer att sägas upp i enlighet med avtalets bestämmelser. Idrottsförvaltningen hanterar arrendeavtalet för stadens räkning.

För kolonilottsområdet behövs också arrendeavtal för verksamheten. Avtalen för koloniträdgårdsändamål har långa löptider och begränsade möjligheter till uppsägning för att skapa stabilitet och förutsägbarhet. Staden har en möjlighet vart 5:e år att säga upp avtalet för återtagande av mark om den behövs för annat ändamål. En sådan femårstidpunkt inföll i månadsskiftet juni-juli år 2011 och då sades avtalet upp. Under tiden fram till dess ett nytt kolonilottsområde kan bildas i enlighet med planförslaget tecknas ett kortfristigt arrendeavtal med föreningen för det nuvarande området. När flytten till det nya området genomförs tecknas ett nytt långt avtal i överensstämmelse med de avtalsmallar som finns för denna typ av upplåtelse. Avtalspart för stadens räkning är Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd.

Rugbyplanerna som finns på fältet planeras att flytta till Gubbängsfältet.

Fastighetsbildning och fastighetsreglering

Genomförd fastighetsbildning enligt nedan är en förutsättning för bygglov.

Område RC (kulturrum):

Fastigheten bildas genom avstyckning av kvartersmark från Årsta 1:1.

Område L (kolonilottsområdet):

Fastigheten bildas genom avstyckning av kvartersmark från Årsta 1:1.

Genom fastighetsreglering införlivas det tidigare koloniträdgårdsområdet, Kolonilotten 1, i Årsta 1:1 när det nya området tillträts av föreningen.

Ledningsrätter och servitut

Rätt till allmän gångtrafik genom kvartersmark (x) säkras med servitut. I planförslaget finns sådana gångstråk både genom kulturrum och kolonilottsområdet.

Ekonomiska frågor

Exploateringskontoret ansvarar för genomförandet av stadsutvecklingsområdet Årstafältet där parken ingår. Projektets investeringsbudget omfattar alla kostnader som uppstår för att iordningställa allmän platsmark, både anläggningskostnader och kostnader av administrativ art, såsom fastighetsbildning m.m. I budgeten finns också medel avsatta för att genomföra flytten av kolonilottsområdet, både vad gäller byggnader och den växtlighet som bedöms vara möjlig att ta med till den nya platsen. I den mån byggnader ska ersättas kommer även detta att tas med i exploateringskontorets åtagande för att säkerställa att dessa kostnader inte ska belasta föreningens medlemmar.

Genomförandetid

Genomförandetiden slutar 5 år efter att planen vunnit laga kraft.

Utredningar

Utredningar som tagits fram under planarbetet är

- *Årstafältet Stockholm, arkeologisk förstudie (Stockholms stadsmuseum, 2012)*
- *Fördjupad bullerutredning Årstafältet (WSP Akustik, 2012)*
- *Årstafältet, naturvärden och ekologiska nätverk (Calluna 2012)*
- *Dagvattenutredning (SWECO 2012)*

Övrigt underlag

- *Illustrationsplan (White Arkitekter, 2012)*

Formalia

Plan- och bygglagen (1987:10) ersattes den 2 maj 2011 av plan- och bygglagen (2010:90). Detaljplanen för Årstafältet park påbörjades den 14 maj 2011 och arbetet bedrivs enligt de nya bestämmelserna.

Medverkande

Planhandlingar såsom plankarta, planbeskrivning och genomförandebeskrivning är framtagna av Anna Forsberg och Ulla Honkanen på stadsbyggnadskontoret i samarbete med Virginia Kustvall Larsson (stadsbyggnadskontoret) och Rebecca Westring, Helena Djurstedt och Carolina Stenbeck (exploateringskontoret). Parkförslaget är framtaget av Anders Johansson på White Arkitekter, i samarbete med Johanna Jarmeus på LOLA Landskap och Martha Hedin på Topia landskapsarkitekter.

Illustrationer och bilder är framtagna av stadsbyggnadskontoret där inte annat anges.